Рассмотрено
Руководитель методического объединения
учителей родного языка и литературы
_____________ Каримова Р.Р.
Протокол № 1
от «23» августа 2023 г.

Согласовано
Заместителем директора по УР
________ Д.Ф.Хуснетдинова

Утверждаю
Директор школы
__________Р.К.Саетгараева
Приказ № 58-о
от «25» августа 2023 г.

МУНИЦИПАЛЬНОЕ БЮДЖЕТНОЕ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ "САРМАНОВСКАЯ СРЕДНЯЯ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ШКОЛА" САРМАНОВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

Подписано цифровой подписью: МУНИЦИПАЛЬНОЕ БЮДЖЕТНОЕ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ "САРМАНОВСКАЯ СРЕДНЯЯ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ШКОЛА" САРМАНОВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
Дата: 2023.10.12 10:00:20 +03'00'

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение «Сармановская средняя общеобразовательная школа»

наименование ОУ

Сармановского муниципального района Республики Татарстан

Каримова Резеда Рашитовна, первая квалификационная категория

ФИО, категория

Родная (татарская) литература, 8 А, Б классы

предмет, класс

Рассмотрено на заседании
педагогического совета
протокол №1
от «25» августа 2023 г.

2023-2024 учебный год

Каралды
Методик берләшмә җитәкчесе
________ Кәримова Р.Р.
Беркетмә №1
23нче август 2023нче ел

Килешенде
Уку-укыту эшләре буенча
директор урынбасары
________ Д.Ф.Хөснетдинова

Раслыйм
Мәктәп директоры
_________ Р.К.Сәетгәрәева
Боерык № 58-о
25нче август 2023нче ел

Татарстан Республикасы муниципаль гомуми
белем бирү бюджет учреждениесе
Сарман урта гомуми белем бирү мәктәбе
татар теле һәм әдәбияты укытучысы
Кәримова Резедә Рәшит кызының
8нче А, Б сыйныфлары өчен туган (татар) телдәге әдәбияттан

ЭШ ПРОГРАММАСЫ

Педсовет утырышында каралды
Беркетмә №1
25нче август 2023нче ел

2023-2024нче уку елы

ПОЯСНИТЕЛЬНАЯ ЗАПИСКА

Программа работы по татарской литературе для 8 класса составлена на основе нормативно-правовых актов и федеральных государственных стандартов, касающихся образования в Российской Федерации и Республике Татарстан.

1. Закон Российской Федерации “Об образовании”(Федеральный закон от 29.12.2012 273-ФЗ “0б образовании в Российской Федерации”);
2. Закон Республики Татарстан”Об образовании “(Закон Республики Татарстан "0б образовании" № 68-ЗРТ от 22 июля 2013 года, статья 8);
3. Приказ Министерства образования и науки РФ от 30 августа 2013 года №115 ("Об утверждении Порядка организации и осуществления образовательной деятельности по основным общеобразующим программам-начальному общему, основному общему и среднему общему образованию”);
4. Федеральный государственный образовательный стандарт основного общего образования (приказ Министерства образования и науки Российской Федерации от 17.12.2010 № 1897) зарегистрирован в Министерстве юстиции Российской Федерации 1 февраля 2011 года под регистрационным номером 19644);
5. Учебный план муниципального бюджетного общеобразовательного учреждения “Сармановская средняя общеобразовательная школа» Сармановского муниципального района Республики Татарстан на 2023-2024 учебный год.
6. Основная образовательнаяпрограммаООО муниципального бюджетного общеобразовательного учреждения “Сармановская средняя общеобразовательная школа» Сармановского муниципального района РТ, рассмотренная на педагогическом совете от 20.08.2020 г., протокол №1, утвержденная Приказом директора №60 от 21.08.2020 г.;
7. Положение “О структуре, порядке разработки и утверждения рабочих программ учебных курсов и предметов МБОУ “Сармановская СОШ” Сармановского муниципального района РТ, рассмотренное на педагогическом совете от 29.08.2022 г., протокол №1, утвержденное Приказом директора №58-о от 25.08.2023 г.

Рабочая программа курса "Литература" для 8 – го класса "составлена на основе авторской (рабочей) программы по татарской литературе для основных общеобразовательных школ (5-9 классов) на родном(татарском) языке , разрешенной Министерством образования и науки Республики Татарстан (5-9 классы) в соответствии с требованиями федеральных государственных образовательных стандартов (авторы-составители: Ф. А. Ганиева, Ч. Р. Рамазанова., Казань, 2015), и на основе учебного пособия, представленного Министерством образования и науки Республики Татарстан (авторы-составители: Ф. А. Ганиева, Ч. Р. Рамазанова. Казань, татар. кит. издание; 2015) .

В 8 классе предусмотрено 68 уроков литературы (2 часа в неделю).

Примечание: В случае совпадения уроков с праздничными и каникулярными днями, программу выполнить согласно пункта 5 данного Положения

ЦЕЛЬпреподавания родной литературы:

- обучение пониманию и анализу произведений художественной литературы в единстве формы и содержания;развитие и совершенствование их логического мышления; обогащение духовного мира

ЗАДАЧИ:

1.Достижение учащимся знания основных литературно-исторических данных и литературно-теоретических понятий и навыков использования их в процессе анализа;

2. Создание самостоятельного чтения произведений художественной литературы;

3.Развитие устной и письменной речи;

4.Воспитание у учащегося уважения к своей нации ,ее литературе, культуре,гуманного отношения к миру,чувства гражданственности,патриотизма,уважения к культурным ценностям других народов, проживающих в данном регионе

АҢЛАТМА ЯЗУЫ

8 нче сыйныф өчен татар әдәбиятыннан эш программасы Россия Федерациясендәге һәм Татарстан Республикасындагы мәгарифкә кагылышлы хокукый-норматив актларга һәм федераль дәүләт стандартларына нигезләнеп төзелде.

1. Россия Федерациясенең “Мәгариф турында”гы Законы (Федеральный закон от 29.12.2012 273-ФЗ “06 образовании в Российской Федерации”);
2. Татарстан Республикасының “Мәгариф турында”гы Законы (Закон Республики Татарстан “06 образовании” № 68-ЗРТ от 22 июля 2013 года, статья 8);
3. РФ Мәгариф һәм фән министрлыгы приказы, 30 нчы август, 2013 нче ел №115 (“Об утверждении Порядка организации и осуществления образовательной деятельности по основным общеобразовательным программам - начального общего, основного общего и среднего общего образования”);
4. Төп гомуми белем бирүнең Федераль дәүләт белем бирү стандарты (Россия Мәгариф һәм фән министрлыгында 2010 нчы елның 17 нче декабрь боерыгы 1897 нче номер белән расланган, РФ Юстиция Министрлыгында 19644 нче регистрацион номеры белән 2011 нче елның 1 нче февралендә теркәлгән);
5. Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы “Сарман урта гомуми белем бирү мәктәбе» муниципаль бюджет гомуми белем бирү учреждениесенең 2023-2024нче уку елына укыту планы.
6. Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы “Сарман урта гомуми белем бирү мәктәбе» муниципаль бюджет төп гомуми белем бирү учреждениесенең укыту программасы.(боерык №58-о от 25.08.2023 г).
7.Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы “Сарман урта гомуми белем бирү мәктәбе» муниципаль бюджет гомуми белем бирү учреждениесенең “Эш программаларын төзү һәм раслау тәртибе турында” нигезләмәсе. (педсовет 29.08.2022; беркетмә №1; боерык №86-о 29.08.2022)

8 нче сыйныф өчен "Әдәбият" курсының эш программасы Федераль дәүләт белем бирү стандартларының таләпләренә туры китереп, Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы тарафыннан рөхсәт ителгән " Татар телендә гомуми төп белем бирү мәктәпләре (5-9 нчы сыйныфлар) өчен татар әдәбиятынанн авторлык (эш) программасы"на (төзүче авторлар: Ф.А.Ганиева, Ч.Р. Рамазанова, Казан, 2015) һәм 8 нче сыйныф өчен Ф.А.Ганиева, Ч.Р. Рамазанова эшләгән Татарстанның Мәгариф һәм фән министрлыгы тарафыннан тәкъдим ителгән уку әсбабына (Казан, Татар. кит. нәшр; 2015) нигезләнеп төзелде.

8 нче сыйныфта әдәбияттан атнага 2 сәгать исәбеннән 68 дәрес каралган.

Искәрмә: дәресләр бәйрәм һәм каникул көннәре белән туры килгән очракта, программа әлеге Нигезләмәнең 5 пункты нигезендә үтәлә.

8 НЧЕ СЫЙНЫФТА ӘДӘБИЯТТАН ТӨП БЕЛЕМБИРҮ МАКСАТЫ:

- матур әдәбият әсәрләрен форма һәм эчтәлек берлегендә аңларга һәм анализларга өйрәтү;аларның логик фикерләү сәләтләрен үстерү һәм камилләштерү; рухи дөньяларын баету

БУРЫЧЛАР:

1.Укучының төп әдәби-тарихи мәгълүматларны һәм әдәби-теоритик төшенчәләрне белүенә ирешү һәм анализ барышында кулланырга күнектерү;
2.Матур әдәбият әсәрләрен мөстәкыйль уку ихтыяҗы булдыру;
3.Телдән һәм язма сөйләмне үстерү;
4.Укучыда үз милләтенә ,аның әдәбиятына, мәдәниятенә карата хөрмәт,дөньяга гуманлы караш,гражданлык тойгысы,патриотизм,шушы төбәктә яшәүче башка халыкларның мәдәни кыйммәтләренә ихтирам хисләре тәрбияләү

ПЛАНИРУЕМЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ ИЗУЧЕНИЯ УЧЕБНОГО ПРЕДМЕТА

Метапредметные результаты:
- формирование у читателя навыков самостоятельного усвоения литературного произведения;
- воспитание любви к литературе;
- обучение искусству слова как сокровищу, сохраняющему и закрепляющему образ жизни, духовные ценности народа;
– развитие письменности и речевого мастерства, понимание вопроса, постановка гипотезы, группировка материала, аргументация своего мнения, при необходимости-уточнение, подведение итогов, умение обобщать материал, выражать свои чувства с помощью слов и одновременно тренироваться вместе с другими;
- достижение способности ребенка самостоятельно оценивать свою деятельность и окружающую жизнь, принимать самостоятельные решения и добросовестно выполнять их;
- обучение работе с различными источниками, их поиску, самостоятельному использованию, группам, сопоставлению, анализу и оценке.

Предметные результаты:

В познавательной сфере:
- умение читать и принимать произведения, относящиеся к отдельному виду и жанру, повторять содержание (в отдельных случаях текст наизусть), при необходимости доставлять отрывки из текста;
- определить содержание, тему, проблему, идею прочитанного литературного произведения, оценить его героев и литературный мир, различить его виды и жанры;
- знание читателем основных фактов жизненного и творческого пути классических писателей;
- разграничение смысловых частей литературного текста, составление тезисов и планов по чтению, характеристика героев,умение определять сюжет, особенности композиции, роль специальных изобразительных средств;
- обучение участвовать в обсуждении прочитанного произведения, подтверждать и аргументировать свое мнение с учетом мнений оппонентов, обращаться к понятиям литературоведения.

в области оценки:
- обучение духовно-нравственным ценностям национальной литературы;- личное отношение и оценка литературных произведений;
- умение интерпретировать изученные произведения;
- формирование навыков выявления позиции автора и формирования к нему собственного отношения.

эстетически:
- формирование общего информационного представления об образной природе литературного произведения, воспитание чувства его эстетической ценности;достижение ребенком эстетической целостности литературного текста, в то же время умения понимать и оценивать литературные и Языково-образные приемы, особенности и значение образности;
- научить сопоставлять и оценивать литературные произведения на русском и татарском языках, определять сходства и различия героев, нравственных идеалов.

Личностные результаты:
- активизация чувства ответственности учащегося; формирование позитивного отношения к учебе и труду;
- развитие самосознания ребенка, воспитание нации, любви к Родине, чувства гордости и гражданственности;
- понимать нормы морали, правила жизни в обществе;
познавательные и коммуникативные потребности из различных источников (словари, энциклопедии, интернет-ресурсы и др.)
навыки поиска удовлетворительной информации.

УКЫТУНЫҢ ПЛАНЛАШТЫРЫЛГАН НӘТИҖӘЛӘРЕ

8 нче сыйныфта татар әдәбиятын укытуның **гомуми <u>(метапредмет) нәтиҗәләре</u>** түбәндәгеләр:

- укучыда әдәби әсәрне аңлап укырлык, мөстәкыйль үзләштерерлек күнекмәләр булдыру;
- әдәбиятка мәхәббәт тәрбияләү;
- сүз сәнгатен халыкның яшәү рәвешен, рухи кыймматләрен саклап калган һәм беркетә килгән хәзинә буларак кабул итәргә өйрәтү;
- язу һәм сөйләм осталыгын үстерү, мәсьәләне аңлый, гипотеза куя, материалны төркемли, үз фикерен дәлилли, кирәк икән – үзгәртә-төгәлләштерә, нәтиҗәләр чыгара, материалны гомумиләштерә белергә, үз хисләреңне сүзләр ярдәмендә аңлата алырга һәм бер үк вакытта башкалар белән бергәләп эшләргә күнектерү;
- баланың үз эшчәнлеген һәм әйләнә-тирәдәге тормышны мөстәкыйль бәяли белүенә, мөстәкыйль карарлар кабул итә һәм аларны җиренә җиткереп үти алуына ирешү;
- төрле чыганаклар белән эшләргә, аларны табарга, мөстәкыйль рәвештә кулланырга, төркемләргә, чагыштырырга, анализларга һәм бәяләргә өйрәтү.

8 нче сыйныфта татар әдәбиятын укытуның **<u>предмет нәтиҗәләре</u> түбәндәгеләр:**

Танып-белү өлкәсендә:

- аерым төр һәм жанрга караган әсәрләрне аңлап укый һәм кабул итә, эчтәлеген кабатлап (аерым очракларда текстны яттан) сөйли, кирәк чакта тексттан өзекләр китерә алуга ирешү;
- укыган әдәби әсәрнең эчтәлеген, темасын, проблемасын, идеясен билгели, геройларын һәм әдәби дөньясын бәяли алуына, аның нинди төр һәм жанрга каравын аеруына ирешү;
- укучының классик әдипләрнең тормыш һәм иҗат юлларының төп фактларын белүе;
- әдәби текстның мәгънәви өлешләрен аерып чыгарып, укыган буенча тезислар һәм план төзү, геройларга характеристика бирү,сюжет, композиция үзенчәлекләрен, махсус сурәтләү чараларының ролен билгеләү күнекмәсе булдыру;
- укыган әсәр буенча фикер алышуда катнашырга, оппонентларның фикерен исәпкә алып, үз карашларын расларга һәм дәлилләргә, әдәбият белеме төшенчәләренә мөрәҗәгать итәргә өйрәтү.

бәяләү өлкәсендә:

- милли әдәбияттагы рухи-әхлакый кыйммәтләрне күңелдән уздырып кабул итәргә өйрәтү;
- әдәби әсәрләргә шәхси мөнәсәбәт һәм бәя булдыру;өйрәнелгән әсәрләрне шәрехли белүенә ирешү;
- автор позициясен ачыклый алу һәм аңа үз мөнәсәбәтеңне булдыру күнекмәсен формалаштыру.

эстетик яктан:

- әдәби әсәрнең образлы табигате хакында гомуми мәгълүматый күзаллау булдыру, аның эстетик кыйммәтен тою хисе тәрбияләү;
- баланың әдәби текстны эстетик бөтенлекле, шул ук вакытта әдәби һәм тел-сурәтләү алымнарының, образлылыкның үзенчәлекләрен һәм әһәмиятен аңлап бәяли белүенә ирешү;
- рус һәм татар телендәге әдәби әсәрләрне чагыштырып бәяләргә, геройларның, әхлакый идеалларның охшаш һәм аермалы якларын билгеләргә өйрәтү.

<u>Шәхси нәтиҗәләр</u> арасында түбәндәгеләре аерым әһәмияткә ия:

- укучының җаваплылык хисен активлаштыру;укуга һәм хезмәткә уңай мөнәсәбәт булдыру;
- баланың үзаңын үстерү, милләтне, ватанны яратырга өйрәтү, горурлык һәм гражданлык хисләре тәрбияләү;
- әхлак нормаларын, җәмгыятьтә яшәү кагыйдәләрен төшендерү;төрле чыганаклардан (сүзлекләр, энциклопедияләр, интернет-ресурслар һ.б.) танып-белү һәм коммуникатив ихтыяҗларны
  канәгатьләндерерлек мәгълүматлар табарга күнектерү.

Содержание учебного предмета

Литература как вид искусства(1 час)

Место среди других видов искусства. Особенности построения модели жизни в искусстве слова. Литература как познавательное средство жизни и богатого духовного мира человека. Его нравственное и эстетическое воздействие на человека. (1 час)

Произведения в средневековой литературе.(2 часа)

Период Казанского ханства. Краткий исторический, культурный, литературный обзор периода Казанского ханства.Информация о жизни Мухаммадьяра. Стихотворение “Наставление"(Нәсыйхәт). (2 часа)

Просветительская литература(5 часов)

Краткий исторический обзор периода. Просветительское движение татар. Повесть Мусы Акъегетзаде «Хисамутдин менла»(Хисаметдин менла). Информирование о жизненном пути писателя. Различение новых видов и жанров в литературе. Жанр повести. Сюжет, тема, проблема, идея произведения. Основная тема в просветительской литературе – борьба за знания, нравственность, воспитание, профессионализм, а главное-за ветхость и новизну. Описание просвещенной личности: образованность, профессионализм, знание религиозных законов, Корана. Продвижение женской свободы. (4 часа)

Развитие речи. Характеристики написания основных образов. (1 час)

Татарская литература начала XX века(1ч)

Краткий исторический обзор периода. Освоение восточными и русско-европейскими литературно-философскими, культурными достижениями словесного искусства в начале XX века. Центр проблем нации, нравственные, философские и литературно–эстетические изыскания писателей, опыты. Выход на Площадь героев нового типа.

Татарская литература начала XX века (4 часа)

Стихотворение М. Гафури «Наставление» (Нәсыйхәт). Информирование о жизненном пути писателя. Наставление в литературе. Приоритет дидактики - наставления М. Гафури в творчестве раннего периода. Основной мотив наставления-сделать человека нравственным, образованным. Лирический герой призывает быть искренним, справедливым, отзывчивым, не увлекаться мирскими благами и удовольствиями. Продолжение традиций средневековой татарской литературы в творчестве М. Гафури. Особенности ритма, рифмы, строфы. (1час)

Стихи Габдуллы Тукая «Слово друзьям»(Дусларга бер сүз), «Любовь»(Мәхәббәт), «Слова одного татарского поэта»(Бер татар шагыйренең сүзләре). Жизнь, творчество, дополнительная информация. Разделение творчества поэта на периоды, присущие каждому периоду. Особенностилирического жанра. Лирический образ героя. Основные мотивы, поднятые в творчестве поэта: учеба-знание –размышление о невежестве татарского народа, о путях выхода из этого положения; любовь – искренняя любовь к чистой любви, воспевание его величия, женской красоты; поэтическое дело-борьба за национальную свободу. Язык-изобразительные средства. Ритм и рифма, и строчка, строфа.Гражданская лирика (2 часа)

Развитие речи: Сочинение (1 час)

Психологизм в татарской литературе начало XXвека(5 часов)

Рассказ Шарифа Камала " Во время метели"(Буранда). Жизненный путь писателя. В рассказе”Буранда " главная цель автора – объяснить переживания Мустафы. Печальная жизнь матери, причины сожаления главного героя вызывают сожаление. Образ Бурана-это не только образ вводящей в заблуждение природы, но и большая ошибка в отношении матери Мустафы, заблуждения, современные чувства, душевное состояние.Трагическое завершение произведения, особенно грустное описание, делает рассказ незабываемым. Литературный тур, определение жанра. Система образов: человек, природа или вещь, искусственные образы. Образы человека: главные герои, вспомогательные герои, участвующие герои, именуемые герои и сводные образы. Литературные приемы: повторение, близость, противопоставление, возвращение в прошлое.Тропы. Пафос произведения-сентиментальный пафос. Стиль писателя. Художественный стиль в литературе. (2 часа)

История Фатиха Амирхана “В руинах"(Харәбәдә). Жизненный путь писателя. Рассказ повествует о тяжелых, печальных событиях. Осознание бессмысленности жизни через красоту, молодость, любовь, своевременность счастья. Внутренняя передача произведения через музыку: плач старика Сулеймана, звон ворот, колокольчик, сад, звук соловья, игра на гитаре. Литературный вид, определение жанра. Система образов: человек, природа или вещь, искусственные образы. Образы человека: главные герои, вспомогательные герои, участвующие герои, именуемые герои и сводные образы. Литературные приемы: повторение, близость, противопоставление, возвращение в прошлое.Тропы. Пафос (сентиментальный пафос), философское наполнение произведения. Стиль писателя: рассказ повествует о жизни и жизни, выражает философию экзистенциализма. (2 часа)
Развитие речи. Оценка рассказа Фатиха Амирхана "В руинах" (Бер харәбәдә) (1 час)

Начало XXвека- философия любви в татарской литературе (4 часа)

Трагедия «Тагир-Зухра»(Таһир-Зөһрә) Фатхи Бурнаша. Знакомство с жизнью писателя. Чтение трагедии "Тагир-Зухра". Вспомнить особенности анализа вида драмы. Определение конфликта. В мировой литературе широко распространены любовь и коварство, борьба справедливости и зла. Пафос трагедии (трагический пафос), определение стиля писателя – художественно-оформленный стиль в литературе. (4 часа)

Литература 20 – 30-х годов.(13 часов)

Описание романтики борьбы в литературе 30-х годов. Описание жизни с соблюдением законов условности. Поиск нового героя, характерного для современности. Период литературы.

Поэма Хади Такташа «Алсу». Познакомить с жизнью и творчеством самого популярного, известного поэта, прозаика, драматурга, отражающего переживания, противоречия своего времени. В поэме “Алсу " - изображение молодости, романтики борьбы. Литературные жанры. Лиро-эпический жанр-поэма. Образность литературного произведения. Образ, символ, деталь. Образы человека: главный герой, вспомогательный герой, участвующие герои, сводные образы. Характер. Лирический герой, лирический ”я", авторский образ, авторская позиция. Литературное произведение. Содержание и форма. Тема, проблема, идея, пафос. Мир, описанный в произведении. Пейзаж, портрет. Литературное творчество. Художественные приемы и стиль. Литературные приемы: повторение, близость, противопоставление. Язык-стилистические средства (лексические, стилистические, фонетические средства и тропы). Особенности построения и разборки речи. Ритм и рифма, и строчка, строфа. (2 часа)

Повесть «Неотосланные письма»(Тапшырылмаган хатлар) Аделя Кутуя. Информирование о жизненном пути писателя. Элементы конфликта, сюжета, сюжета. Композиция: наружное и внутреннее строение. Тема, проблема, идея, пафос.Психологизм.

Открытие темы любви, создания семьи. Анализ произведения с точки зрения причин, решения конфликта. Сделать акцент на том, что основной конфликт-это внутренний конфликт. Выяснение того, что Галия пишет письма для себя. Этапы сюжета. Жанр эпистолярной повести. (4 часа)

Сочинение (1 час)

Драма Карима Тинчурина «Угасшие звезды»(Сүнгән йолдызлар), рассказ “Искандер”. Информирование о жизненном пути писателя. Особенности анализа драматических произведений. Выявление сюжетно-композиционной составляющей произведения, написанного в жанре трагической драмы. Представление на тему человеческого счастья, проблема драмы, определение идеи . Характеристика основных образов, изучение художественного оформления. Портрет. Психологизм . Стиль писателя - трагический. (5 часа).

Развитие речи (сочинение)-1 час

Литература периода Великой Отечественной войны (5 часов)

Стихи Фатиха Карима «Моросит и моросит», «Клятва», «За Родину», «Желание», «Расскажут много слов», «У нас весна», «Родная мать». Информация о жизненном пути. Разделение творчества на периоды. Особенности творчества военного времени: присяга на верность победе и Отечеству; обогащение духовного мира лирического героя; философское размышление о жизни и смерти; чувства ненависти к фашизму; горечь родного края, близких. Гражданская лирика,лирика.В послевоенное время творчество поэта достигло наивысшей точки в жанре поэмы и баллады. В поэме “Зеленая гармонь с колокольчиком " лирическое описание мира души, чувств воина. В стихотворении "Сибали да сибали" описывается трагедия войны через природные явления,язык-изобразительное средство, литературный прием. (4 часа).

Внеурочное занятие: М.Маликова “Цветочный мед” – 1 час

Литература 60-80 - х годов.(30 часов)

Возвращение татарской литературы на национальные основы во второй половине XX века. В этот период звучание новых жанров, тем-мотивов, литературных форм. Стремление литературы к новизне: обращение к новым творческим течениям, жанровым формам, темам, поиск в вопросе литературного героя. Постановка вопросов свободы, свободы личности, совести мысли

Автобиографическая повесть Гумера Баширова «Мой родной край – зеленая колыбель»(Туган ягым - яшел бишек) (сокращенно). Информирование о жизненном пути писателя. В повести отражена целая панорама жизни народа. В произведении описывается чувство гордости за Родину, за свой народ, повесть воспитывает у учащихся любовь к труду, родной земле. В них поэт описывает прошлое и настоящее татарского села, древние обычаи, богатство души народа, национальные качества. Г. Баширов-мастер портрета, пейзажей природы,характера.Стилистические средства (лексические, стилистические, фонетические средства и тропы). Литературная речь: рассказ, разговор (диалог), речь (монолог). Особенности посевной речи. Стиль писателя. (4часа)

Информирование Аяза Гилязова о жизненном пути писателя "Весенние караваны"(Язгы кәрваннар). Жанр повести. Повествование, описание, оценка слоев. Образность в литературном произведении: значение литературных деталей, сводных и символических образов в раскрытии содержания произведения. Выявление хронотопа, архетипа при содержательном и формальном анализе повести. Язык - стилистические средства. Название произведения имеет внутренний и внешний смысл. Критическая оценка времени. Особенности стиля писателя. (4 часа)

Развитие речи. Сочинение. – 2 часа

Повесть Миргазияна Юнуса “Остаться на высоте”(Биектә калу), “Горят огни”(Шәмдәлләрдә генә утлар яна) о жизненном пути писателя. Жанр повести. Повествование, описание, оценка слоев. Образность в литературном произведении: значение литературных деталей, сводных и символических образов в раскрытии содержания произведения. Выявление хронотопа, архетипа при содержательном и формальном анализе повести. Язык - стилистические средства. Название произведения имеет внутренний и внешний смысл. Критическая оценка времени. Особенности стиля писателя. (4 часа)

Развитие речи оценка литературного произведения – 1 час

Стихи Равиля Файзуллина “Мелочь души не возлогай на современность...”, “Лебеди” , Я тебе ветер мягкого Заря...”, “Время”,"“Светлая мелодия " и другие.

Информирование о жизненном пути поэта. 60-е годы, ритмика, рифма, система образов. Анализ лирических произведений. Природа-проявление впечатлений. Философская лирика. (2 часа).

Сочинение – 1 час

Печальная комедия Туфана Миннуллина «Альмандар из Альдермеша».

Информирование о жизненном пути писателя. Особенности анализа драматических произведений. Виды сопротивления: внешнее сопротивление на главной сюжетной линии между Альмандаром и концом, внутреннее сопротивление в глубине души; внешнее сопротивление на вспомогательных сюжетных линиях формируется между Альмандаром и Уммией, Альмандаром и Искандером. Главное противоречие на главной сюжетной линии. Обогащение произведения философскими мыслями. Представление образа Альмандара, его современность, народный образ-характер. Картины реальной жизни сочетаются условностью и символами, тем самым достигая полного раскрытия основной идеи в произведении. (4 часа)

Развитие речи: характеристика образов – 1 час

Повесть Фаниса Яруллина «Паруса испытываются на ветру» (Җилкәннәр җилдә сынала).

Информирование о жизни и творчестве писателя. Повесть «Паруса испытываются на ветру» –автобиографическая повесть. Человекоподобие, величие. Тема, проблема, идея, пафос. Идеал. Стиль писателя. (3 часа).

Стихи Мударриса Аглямова «Быть бы березой», «Очаговые места».

Ознакомление с жизнью и творчеством поэта. Классическое стихотворение. Посвящение человека теме славы, почета. Особенности анализа лирических произведений. Лирические жанры: гражданская лирика, душевная лирика. Литературные приемы: повторение, близость, противопоставление, возвращение в прошлое (ретроспекция). Строка стихотворения. Стиль писателя: экзистенциальное начало. (2 часа).

Молодые писатели – 1 час

Итоговое занятие (1 час)

Укыту курсының эчтәлеге

Сәнгать төре буларак әдәбият. (1 сәгать)Әдәбиятның башка сәнгать төрләре арасында урыны. Сүз сәнгатендә тормыш моделен төзү үзенчәлекләре. Тормышны һәм кешенең бай рухи дөньясын танып–белү чарасы буларак әдәбият. Аның әхлакый һәм эстетик яктан кешегә йогынтысы.

Урта гасырлар әдәбиятында дини-суфичыл әдәбият (2 сәг)

Казан ханлыгы чорына кыскача тарихи, мәдәни, әдәби күзәтү.Мөхәммәдьярның тормыш юлы турында мәгълүмат. «Нәсыйхәт» шигыре.

Мәгърифәтчелек әдәбияты (5 сәг)

Чорга кыскача тарихи күзәтү. Татарларда мәгърифәтчелек хәрәкәте. Муса Акъегетзадәнең «Хисаметдин менла» повесте. Язучының тормыш юлы турында мәгълүмат бирү. Әдәбиятта яңа төр һәм жанрларның аерымлануы. Повесть жанры. Әсәрнең сюжеты, тема, проблема, идеясе. Мәгърифәтчелек әдәбиятында төп тема - аң-белем, әхлак, тәрбия, һөнәрле булу, төп каршылык – искелек һәм яңалык көрәше. Мәгърифәтле шәхеснең сурәтләнеше: укымышлы, һөнәрле булу, дини кануннарны, Коръәнне яхшы белү. Хатын-кыз азатлыгының алгы планга куелуы. (4 сәг)

Сөйләм үстерү. Төп образларга характеристика язу. (1 сәгать)

XX гасыр башы әдәбияты(1 сәг)

Чорга кыскача тарихи күзәтү. XX гасыр башында сүз сәнгатенең шәрык һәм рус-Европа әдәби-фәлсәфи, мәдәни казанышларын үзләштерүе. Милләт проблемасының үзәккә куелуы, язучыларның әхлакый, фәлсәфи һәм әдәби–эстетик эзләнүләре, тәҗрибәләр. Яңа тип геройлар мәйданга чыгу.

XX гасыр башы татар әдәбиятында дини-суфичыл әсәрләр (4сәг)

М.Гафуриның «Нәсыйхәт» шигыре**.** Язучының тормыш юлы турында мәгълүмат бирү. Әдәбиятта үгет-нәсыйхәт бирү. М.Гафуриның башлангыч чор иҗатында дидиктика - үгет-нәсыйхәт бирүнең өстенлек алуы. Үгет-нәсыйхәт бирүнең төп мотивы – кешене әхлаклы, аң-белемле итү. Лирик герой ихлас, гадел, ярдәмчел булырга, дөнья малына, аның ләззәтләренә кызыкмаска чакыра. М.Гафури иҗатында Урта гасыр татар әдәбиятыннан килгән традицияләрнең дәвам ителүе. Ритм, рифма, строфа үзенчәлекләре. (1сәгать)

Габдулла Тукайның «Дустларга бер сүз», «Мәхәббәт», «Бер татар шагыйренең сүзләре» шигырьләре. Тормыш юлын, иҗатын искә төшерү, өстәмә мәгълүмат бирү. Шагыйрь иҗатының чорларга бүленеше, һәр чорга хас сыйфатлар. Лирик төр, лирик жанр үзенчәлекләре. Лирик герой образы. Шагыйрь иҗатында күтәрелгән төп мотивлар: уку-гыйлем –татар халкының наданлыгы, артталыгы өчен борчылу, бу хәлдән чыгу юллары турында уйлану; мәхәббәт – эчкерсез саф мәхәббәткә, аның кодрәтенә, хатын-кыз гүзәллегенә дан җырлау; шагыйрь – шагыйрьлек эше милли азатлык өчен көрәш идеясе белән үрелү. Тел-сурәтләү чаралары. Ритм һәм рифма, тезмә, строфа.Гражданлык лирикасы (2 сәгать)

Сөйләм үстерү Сочинение - 1 сәгать

XX гасыр башы татар әдәбиятында психологизм (5сәг)

Шәриф Камалның «Буранда» хикәясе. Язучының тормыш юлын искә төшерү. «Буранда» хикәясендә авторның төп максаты – Мостафаның кичерешләрен аңлату. Ананың хәсрәтле тормышы, төп геройның үкенү сәбәпләре икесенә карата да кызгану хисләре уята. Буран образы – адаштыра торган табигать күренеше генә түгел, Мостафаның әнисенә булган мөнәсәбәтендә зур ялгышуы, адашуы, хәзерге хисләре, күңел халәте. Әсәрнең фаҗигале тәмамлануы, аеруча үкенеч белән тасвирлануы хикәяне онытылмаслык итеп истә калдыра. Әдәби төр, жанрын билгеләү. Образлар системасы: кеше, табигать яки әйбер, ясалма образлар. Кеше образлары: төп геройлар, ярдәмче геройлар, катнашучы геройлар, аталучы геройлар һәм җыелма образлар. Әдәби алымнар: кабатлау, янәшәлек, каршы кую, үткәнгә әйләнеп кайту.Троплар. Әсәрнең пафосы – сентименталь пафос. Язучы стиле. Әдәбиятта нәфис-бизәкле стиль. (2 сәгать)

Фатих Әмирханның «Бер хәрабәдә» хикәясе. Язучының тормыш юлын искә төшерү. Хикәядә авыр, кайгылы хәлләрнең сурәтләнүе. Матурлык, Яшьлек, Мәхәббәт, Бәхетнең вакытлы булуы аша тормышның мәгънәсе юклыкка төшенү. Әсәрнең эчке катламын музыка аша бирү: Сөләйман карт елавы, капка, кыңгырау, бакча, сандугач тавышы, гитараның моңлы уйнавы, карчыкның йөткерүе, карга каңгылдавы. Әдәби төр, жанрын билгеләү.

Образлар системасы: кеше, табигать яки әйбер, ясалма образлар. Кеше образлары: төп геройлар, ярдәмче геройлар, катнашучы геройлар, аталучы геройлар һәм җыелма образлар. Әдәби алымнар: кабатлау, янәшәлек, каршы кую, үткәнгә әйләнеп кайту.Троплар. Әсәрнең пафосы (сентименталь пафос), фәлсәфи фикерләр белән баетылуы. Язучы стиле: хикәя тормыш –яшәешкә ләгънәт укый, экзистенциализм фәлсәфәсен белдерә. (2 сәгать)

Сөйләм үстерү. Фатих Әмирханның «Бер хәрабәдә» хикәясенә бәя **(**1 сәгать)

XX гасыр башы татар әдәбиятында мәхәббәт фәлсәфәсе (4 сәг)

Фәтхи Борнашның «Таһир-Зөһрә» трагедиясе. Язучының тормыш юлы белән танышу. «Таһир-Зөһрә» трагедиясен уку. Драма төренә анализ ясау үзенчәлекләрен искә төшерү. Конфликтын билгеләү. Шигырь белән язылган, дастан сюжетына нигезләнгән булуы, дөнья әдәбиятында киң таралган мәхәббәт һәм мәкер, гаделлек һәм явызлык көрәше. Трагедиянең пафосын (трагик пафос), язучы стилен билгеләү – әдәбиятта нәфис-бизәкле стиль. (4 сәгать)

20 – 30 нчы еллар әдәбиятында мәхәббәт фәлсәфәсе һәм яңа тормыш өчен көрәш романтикасы (13 сәг)

30 нчы еллар әдәбиятында көрәш романтикасын сурәтләү. Тормышны матурлап, шартлылык кануннарына буйсындырып тасвирлау. Заманга хас яңа герой эзләү. Әдәби барыш: чор әдәбияты.

Һади Такташның «Алсу» поэмасы. Үз чорының кичерешләрен, каршылыкларын чагылдырган иң популяр, танылган шагыйрь, прозаик, драматург буларак тормышы, иҗаты белән таныштыру. «Алсу» поэмасында яшьлекнең, көрәш романтикасының сурәтләнеше. Әдәби төр һәм жанрлар. Лиро-эпик жанр – поэма. Әдәби әсәрдәге образлылык. Образ, символ, деталь. Кеше образлары: төп герой, ярдәмче герой, катнашучы геройлар, җыелма образлар. Характер. Лирик герой, лирик “мин”, автор образы, автор позициясе. Әдәби әсәр. Эчтәлек һәм форма. Тема, проблема, идея, пафос. Идеал. Әсәрдә сурәтләнгән дөнья. Пейзаж, портрет. Әдәби иҗат. Сәнгати алымнар һәм стиль. Әдәби алымнар: кабатлау, янәшәлек, каршы кую. Тел–стиль чаралары (лексик, стилистик, фонетик чаралар һәм троплар). Тезмә һәм чәчмә сөйләм үзенчәлекләре. Ритм һәм рифма, тезмә, строфа. (2 сәгать)

Гадел Кутуйның «Тапшырылмаган хатлар» повесте. Язучының тормыш юлы турында мәгълүмат бирү. Конфликт, сюжет, сюжет элементлары. Композиция: тышкы һәм эчке корылыш. Тема, проблема, идея, пафос. Идеал. Психологизм.

Мәхәббәт, гаилә кору темасын ачу. Конфликтның кемнәр арасында баруы, сәбәпләре, чишелеше ягыннан әсәрне анализлау. Төп конфликтның эчке конфликт булуына басым ясау. Галиянең хатларны үзе өчен язуын ачыклау. Сюжет этапларыначу. Эпистоляр повесть жанры. (4 сәгать)

Сөйләмүстерү Сочинение - 1 сәгать

Кәрим Тинчуринның «Сүнгән йолдызлар» драмасы, “Искәндәр” хикәясе. Әдипнең тормыш юлы турында мәгълүмат бирү. Драма әсәрләренә анализ ясау үзенчәлекләре. Фаҗигале драма жанрында язылган әсәрнең сюжет-композициясен ачыклау. Кеше бәхете темасының бирелеше, драманың проблема, идеясен билгеләү . Төп образларга характеристика бирү, сәнгатьчә эшләнешен өйрәнү. Портрет. Психологизм . Язучы стиле - фаҗигале. (5 сәгать).

СөйләмүстерүСочинение - 1 сәгать

Бөек Ватан сугышы чоры әдәбияты (5 сәг)

Фатих Кәримнең «Сибәли дә сибәли», «Ант», «Ватаным өчен», «Теләк», «Сөйләр сүзләр бик күп алар», «Бездә яздыр», «Газиз әнкәй» шигырьләре. Тормыш юлы турында мәгълүмат. Иҗатының чорларга бүленеше. Сугыш чоры иҗатының үзенчәлекләре: җиңүгә ышаныч белән илен сакларга ант итү; лирик геройның рухи дөньясы баю; яшәү һәм үлү турында фәлсәфи уйлануы; фашизмга нәфрәт хисләре; туган ягын, якыннарын сагыну. Гражданлык лирикасы, күңел лирикасы.Сугыш чорында шагыйрь иҗатының поэма һәм баллада жанрында иң югары ноктага җитүе. «Кыңгыраулы яшел гармун» поэмасында сугышчының күңел дөньясы, хис-кичерешләрен лирик планда сурәтләү. «Сибәли дә сибәли» шигырендә сугыш фаҗигасен табигать күренешләре, тел-сурәтләү чарасы сынландыру, әдәби алым кабатлау аша тасвирлау. (4 сәгать).

М.Маликова “Чәчкә балы” - 1 сәгать

60-80 нче еллар әдәбияты.(30 сәг)

XX гасырның икенче яртысында татар әдәбиятының милли нигезләргә кайтуы. Шушы чорда яңа жанрларның, тема-мотивлар, әдәби формаларның аваз салуы. Әдәбиятның яңалыкка омтылышы: яңа иҗади агымнарга, жанр формаларына, темаларга мөрәҗәгать итү, әдәби герой мәсьәләсендә эзләнүләр. Азатлык, шәхес иреге, фикер хөрлеге мәсьәләләренең куелышы

Гомәр Бәшировның «Туган ягым – яшел бишек» автобиографик повесте. (кыскартып). Язучының тормыш юлы турында мәгълүмат бирү. Повестьта халык тормышының тулы бер панорамасы чагылу. Әсәрдә туган ил, халкың белән горурлану хисе тасвирлана, повесть укучыларда хезмәткә, туган җиргә мәхәббәт тәрбияли. Сурәтләнгән геройларның, вакыйга-күренешләрнең тормышчан булуы, шулар аша әдип татар авылының үткәнен һәм бүгенгесен, борынгыдан килгән гореф-гадәтләрен, йолаларын, халыкның күңел байлыгын, гомумән, милли сыйфатларын тасвирлый. Г.Бәширов - портрет, табигатьбизәкләре, характер остасы; Гомәробразыныңбирелеше. Тел–стиль чаралары (лексик, стилистик, фонетик чаралар һәм троплар). Әдәби сөйләм: хикәяләү, сөйләшү (диалог), сөйләү (монолог). Чәчмә сөйләм үзенчәлекләре. Язучы стиле. (4сәгать)

Сөйләм үстерү. Сочинение. - 1 сәгать

Аяз Гыйләҗевнең “Язгы кәрваннар” повестеЯзучының тормыш юлы турында мәгълүмат бирү. Повесть жанры. Хикәяләү, сурәтләү, бәяләү катламнары. Әдәби әсәрдәге образлылык: әдәби деталь, җыелма һәм символик образларның әсәр эчтәлеген ачудагы әһәмияте. Повестьны эчтәлек һәм форма ягыннан анализлаганда, хронотоп, архетипны ачыклау. Тел-стиль чаралары. Әсәр исеменең эчке һәм тышкы мәгънәгә ия булуы. Заманга тәнкыйди бәя. Язучы стиленең үзенчәлекләре. (4 сәгать)

Сөйләм үстерү. Сочинение. - 1 сәгать

Миргазиян Юныс “Биектә калу” (“Шәмдәлләрдә генә утлар яна”) повесте Язучының тормыш юлы турында мәгълүмат бирү. Повесть жанры. Хикәяләү, сурәтләү, бәяләү катламнары. Әдәби әсәрдәге образлылык: әдәби деталь, җыелма һәм символик образларның әсәр эчтәлеген ачудагы әһәмияте. Повестьны эчтәлек һәм форма ягыннан анализлаганда, хронотоп, архетипны ачыклау. Тел-стиль чаралары. Әсәр исеменең эчке һәм тышкы мәгънәгә ия булуы. Заманга тәнкыйди бәя. Язучы стиленең үзенчәлекләре. (4 сәгать)

Сөйләм үстерү Әдәби әсәргә бәя - 1 сәгать

Равил Фәйзуллинның «Җаныңның ваклыгын сылтама заманга…», «Аккошлар», «Мин сиңа йомшак таң җиле…»“Вакыт”, “Якты моң”, һәм кыска шигырьләре.

Шагыйрьнең тормыш юлы турында мәгълүмат бирү. Иҗатка 60 нчыеллардакилүе, яңача ритмика, рифма, образларсистемасытудыруы. Р.Фәйзуллинкыскаформаларгамөрәҗәгатьитә, аларда метафора алгыплангачыга. Лирик әсәрләргә анализ ясаүүзенчәлекләре. Табигыйхис-кичерешләрчагылыштапканшигырьләренеңҗырларбулыпкитүе. Фәлсәфи лирика. (2 сәгать).

Сөйләмүстерү Сочинение - 1 сәгать

Туфан Миңнуллинның «Әлдермештән Әлмәндәр» моңсу комедиясе. Әдипнең тормыш юлы турында мәгълүмат бирү. Драма әсәрләренә анализ ясау үзенчәлекләре. Каршылыкның төрләре: төп сюжет сызыгында тышкы каршылык Әлмәндәр һәм Әҗәл арасында, эчке каршылык Әҗәл күңелендә; ярдәмче сюжет сызыкларында тышкы каршылык Әлмәндәр белән Өммия, Әлмәндәр белән Искәндәр арасында формалаша. Төп сюжет сызыгындагы эчке каршылыкның төп каршылык булуы. Әсәрнең фәлсәфи фикерләр белән баетылуы. Әлмәндәр образының бирелеше, аның замандаш сыйфатларын туплаган, халыкчан образ-характер булуы. Комедиянең тел-сурәтләү чараларына, кинаяле тезмәләргә байлыгы. Реаль тормыш картиналарының шартлылык һәм символлар белән тыгыз кушылып китүе, шуның белән әсәрдәге төп идеяне тулырак ачуга ирешү. (4 сәгать)

БСҮ: образларга характеристика - 1 сәгать

Фәнис Яруллинның «Җилкәннәр җилдә сынала» повесте. Әдипнең тормышы, иҗаты турында мәгълүмат бирү. «Җилкәннәрҗилдәсынала» повестеның–автобиографик повесть булуы. Кешенеданлау, зурлаутемасыныңбирелеше. Тема, проблема, идея, пафос. Идеал. Язучы стиле. (3 сәгать).

Мөдәррис Әгъләмовның «Каеннар булсаң иде», «Учак урыннары» шигырьләре. Шагыйрьнең тормыш юлы, иҗаты белән таныштыру. Классик шигырьгә йөз тотып иҗат итүе. Кешене данлау, зурлау темасының бирелеше. Лирик әсәрләргә анализ ясау үзенчәлекләре. Лирик жанрлар: гражданлык лирикасы, күңел лирикасы. Әдәби алымнар: кабатлау, янәшәлек, каршы кую, үткәнгә әйләнеп кайту (ретроспекция). Шигырь төзелеше. Язучы стиле: экзистенциаль башлангыч. (2 сәгать).

Йомгаклау дәресе (2сәгать)

Тематическое планированиес учетом рабочей программы воспитания

№ п/п	Тема раздела	Модуль воспитательной программы «Школьный урок»	Кол-во часов
1	Литература как вид искусства.	Сентябрь -День знаний	1
2	Произведения в средневековой литературе	Сентябрь -Международный день распространения грамотности	2
3	Просветительская литература	Сентябрь -Международный день жестовых языков - включение в урок игровых процедур, которые помогают поддержать мотивацию обучающихся к получению знаний, налаживанию позитивных межличностных отношений в классе, помогают установлению доброжелательной атмосферы во время урока;	5
4	Татарская литература начала XX века	Октябрь Международный день учителя	1
5	Татарская литература начала XX века	Октябрь -Международный день школьных библиотек; - включение в урок игровых процедур, которые помогают поддержать мотивацию обучающихся к получению знаний, налаживанию позитивных межличностных отношений в классе, помогают установлению доброжелательной атмосферы во время урока;	4
6	Психологизм в татарской литературе начала XX века	Ноябрь -День народного единства; -Международный день толерантности; -применение дидактического театра, где полученные на уроке знания обыгрываются в театральных постановках	5
7	Начало XX века-философия любви в татарской литературе	Ноябрь -День матери в России; -применение дидактического театра, где полученные на уроке знания обыгрываются в театральных постановках	4
8	Философия любви и борьба за новую жизнь в татарской литературе 20-30-х годов	Декабрь -Международный день инвалидов; -День добровольца (волонтера); -День Героев Отечества; -применение на уроке интерактивных форм работы с обучающимися: интеллектуальных игр, стимулирующих познавательную мотивацию обучающихся; -День Конституции Российской Федераци	13
9	Литература периода Великой	Февраль	5

	Отечественной войны	День российской науки День рождение поэта-героя Мусы Джалиля День защитника Отечества	
1 0	Литература 60-80 –х годов	Март Международный женский день День воссоединения Крыма с Россией Всероссийская неделя музыки для детей и юношеств; -включение в урок игровых процедур, которые помогают поддержать мотивацию обучающихся к получению знаний, налаживанию позитивных межличностных отношений в классе, помогают установлению доброжелательной атмосферы во время урока; Апрель День рождение великого татарского писателя Габдуллы Тукая Май День Победы советского народа в Великой Отечественной войне 1941-1945 годов. День славянской письменности и культуры	30

Тәрбиянең эш программасын исәпкә алып, тематик планлаштыру

№	Бүлек исеме	“Мәктәпдәресе“тәрбияпрограммасы модуле	Сәг.са ны
1	Сәнгать төре буларак әдәбият.	Сентябрь Белем бәйрәме	1
2	Урта гасырлар әдәбиятында дини-суфичыл әсәрләр	Сентябрь Халыкараграмоталылыкнытаратукөне -Халыкара ишарәләр теле көне	2
3	Мәгърифәтчелек әдәбияты	Сентябрь Халыкара ишарәләр теле көне; - дәрескә укучыларның белем алуга мотивациясен, сыйныфта уңай дустанә мөнәсәбәтләр урнаштырырга ярдәм итүче уен процедураларын кертү дәрес вакытында дустанә атмосфера булдырырга ярдәм итү;	5
4	XXгасыр башы татар әдәбияты	Октябрь -Халыкара Укытучылар көне	1
5	XX гасыр әдәбиятында дини-суфичыл әсәрләр	Октябрь Халыкара мәктәп китапханәләре көне -дәрестә укучыларның танып-белү мотивациясен стимуллаштыручы интеллектуаль уеннар: укучылар белән эшләүнең интерактив формаларын куллану;	4
6	XXгасыр башы татар әдәбиятында психологизм	Ноябрь. -Халыклар бердәмлеге көне; -Халыкара толерантлык көне; - дидактик театрныкуллану, андадәрестәалганбелемнәрне театрда куллану;	4

7	XXгасыр башы татар әдәбиятында мәхәббәт фәлсәфәсе	Ноябрь. -РоссиядәӘниләркөне; - дидактик театрныкуллану, андадәрестәалганбелемнәрне театрда куллану;	5
8	20-30 нчы еллар татар әдәбиятында мәхәббәт фәлсәфәсе һәм яңа тормыш өчен көрәш романтикасы	Декабрь -Халыкара инвалидлар көне; -Волонтер көне; -Ватан Геройлары Көне; -Россия Федерациясе Конституциясе Көне;го77о777777	13
9	Бөек Ватан сугышы чоры әдәбияты	Февраль Герой-шагыйрь Муса Җәлилнең туган көне Ватаннан читтә хезмәт бурычын үтәгән россиялеләрне искә алу көне Ватанны саклаучылар көне	5
10	60-80 нче еллар әдәбияты	Март Халыкара хатын-кызлар көне Кырымның Россия белән кушылуы көне Балалар һәм яшүсмерләр өчен Бөтенроссия музыка атналыгы - укучыларны командалы эшләргә һәм башка укучылар белән хезмәттәшлек итәргә өйрәтә торган парларда төркемле эш яки эш куллану; - дидактик театрны куллану, аларда дәрестә алган белемнәрне театр куелышларында куллану; Апрель -Космонавтика көне. Космос-ул без»Гагарин дәресе; -Татар халкының бөек шагыйре Габдулла Тукайның туган көне; Май -1941-1945 еллардагы Бөек Ватан сугышында совет халкының Җиңү көне. -Славян язуы һәм мәдәнияте көне	28

КАЛЕНДАРНО- ТЕМАТИЧЕСКИЙ ПЛАН / КАЛЕНДАРЬ-ТЕМАТИК ПЛАН

№ урока	Тема урока/ Дәрес темасы	Срок /Үтәлү вакыты	
		план	факт
	Литература как вид искусства (1 ч.)*/ Сәнгать төре буларак әдәбият(1 сәг*)		
1.	Литература как вид искусства. *Сәнгать төре буларак әдәбият.*	2.09	
	Произведения в средневековой литературе / *Урта гасырлар әдәбиятында дини-суфичыл әсәрләр(2 сәг)*		
2.	Мухаммадьяр, жизнь и творчество. *Суфичылык һәм суфичылык әдәбияты. Мөхәммәдьяр, тәрҗемәи хәле.*	4.09	
3	Мухаммедьяр. «Назидание» *Мөхәммәдьяр, «Нәсыйхәт» шигыре*	9.09	
	Просветительская литература(5 ч) / Мәгърифәтчелек әдәбияты(5 сәг)		
4	Жизнь, творчество М. Акъегета. Повесть Мусы Акъегет "Хисаметдин менла". *М.Акъегетнең тормышы, иҗаты. Муса Акъегетнең «Хисаметдин менла» повесте.*	11.09	
5	Муса Акъегет. "Хисаметдин менла". *Муса Акъегетнең «Хисаметдин менла» повесте.*	16.09	
6-7	Муса Акъегет. "Хисаметдин менла". *Муса Акъегетнең «Хисаметдин менла» повесте.*	18.09 23.09	
8	Развитие речи. Характеристики основных образов. *Сөйләм үстерү. Төп образларга характеристика язу.*	25.09	
	Татарская литература начала XX века / XXгасыр башы татар әдәбияты (1 сәг)		
9	Особенность татарской литературы начала XX века *XXгасыр башы татар әдәбиятының үзенчәлеге*	30.09	
	Татарская литература начала XX века (4 ч) / XXгасыр башы татар әдәбиятында дини-суфичыл әсәрләр (4 сәг)		
10	М.Гафури .«Назидание». *М.Гафури.«Нәсыйхәт» шигыре.*	2.10	
11	Философия религии в творчестве Габдуллы Тукая. В стихотворении "Впечатление". *Габдулла Тукай иҗатында дин фәлсәфәсе. “Тәэссер”шигыре.*	7.10	

12	Стихи Габдуллы Тукая «Молитва матери»,” Таян Аллага", «Назидание». *Габдулла Тукайның «Ана догасы»,“Таян Аллага”, “Нәсыйхәт”шигырьләре*	9.10	
13	Р/р. Сочинение. "Философия религии в творчестве Г. Тукая". *С.үс.дәресе. Сочинение. “Г.Тукай иҗатында дин фәлсәфәсе”*	14.09	
Психологизм в татарской литературе начала XX века (5 ч.)/XXгасыр башы татар әдәбиятында психологизм (5 сәг.)			
14	Рассказ Ш. Камала «В метель». *Ш.Камалның «Буранда» хикәясе.*	16.10	
15	Рассказ Ш. Камала «В метель». *Ш.Камалның «Буранда» хикәясе.*	21.10	
16	Ф.Амирхан. Рассказ «На развалинах…» *Ф.Әмирханның «Бер хәрабәдә» хикәясе.*	23.10	
17	Ф.Амирхан. Рассказ «На развалинах…» *Ф.Әмирханның «Бер хәрабәдә» хикәясе.*	11.11	
18	Р/р.Рецензия рассказу Ф.Амирхана «На развалинах…» *Сөйләм үстерү. Фатих Әмирханның «Бер хәрабәдә» хикәясенә бәяләмә*	13.11	
Начало XX века-философия любви в татарской литературе (4 часа) (/ XXгасыр башы татар әдәбиятында мәхәббәт фәлсәфәсе (4 сәг)			
19-22	Ф.Бурнаш.Трагедия.«Тагир-Зухра». *Ф.Борнашның «Таһир-Зөһрә» трагедиясе.*	18.11 18.11	
20-30 нчы еллар татар әдәбиятында мәхәббәт фәлсәфәсе һәм яңа тормыш өчен көрәш романтикасы (13 сәг) Философия любви и борьба за новую жизнь в татарской литературе 20-30-х годов (12 ч)			
23	Жизнь и творчество Г. Такташа. *Һ.Такташның тормыш юлы, иҗаты.*	20.11	
24	Г.Такташ. Поэма “Алсу”. *Һ.Такташның «Алсу» поэмасы.*	25.11	
25	Г.Кутуй.«Неотосланные письма». *ГаделКутуйның«Тапшырылмаганхатлар» повесте.*	27.11	
26	Г.Кутуй.«Неотосланные письма». *Гадел Кутуйның «Тапшырылмаган хатлар» повесте.*	2.12	
27	Г.Кутуй.«Неотосланные письма». *ГаделКутуйның«Тапшырылмаганхатлар» повесте.*	4.12	
28	Г.Кутуй.«Неотосланные письма». *ГаделКутуйның«Тапшырылмаганхатлар» повесте.*	9.12	

29	Р/р. Сочинение. *БСҮ. Сочинение.*	11.12	
30	Жизненный путь, творчество Карима Тинчурина. Рассказ "Искандер". *Кәрим Тинчуринның тормыш юлы, иҗаты. “Искәндәр” хикәясе.*	16.12	
31	К.Тинчурин Рассказ “Искандер”. *Кәрим Тинчуринның “Искәндәр” хикәясе.*	18.12	
32	К.Тинчурин.Драма«Угасшие звезды». *Кәрим Тинчуринның «Сүнгән йолдызлар» драмасы.*	23.12	
33	К.Тинчурин.Драма«Угасшие звезды». *Кәрим Тинчуринның «Сүнгән йолдызлар» драмасы.*	25.12	
34	К.Тинчурин.Драма«Угасшие звезды». *Кәрим Тинчуринның «Сүнгән йолдызлар» драмасы.*	13.01	
35	Р/р. Сочинение. *БСҮ. Сочинение.*	15.01	
Литература периода Великой Отечественной войны (5 ч) / Бөек Ватан сугышы чоры әдәбияты (5 сәг)			
36	Литература периода Великой Отечественной войны *Бөек Ватан сугышы чоры әдәбияты*	20.01	
37	Фатих Кәримнең «Ант», «Ватаным өчен», «Сөйләр сүзләр бик күп алар», шигырьләре. *Фатих Карим.Стихи.” Клятва”, ”Ради Отчизны”.*	22.01	
38	Ф.Карим. Стихи. «Моросит и моросит».”Желание” *Фатих Кәримнең «Сибәли дә сибәли», «Теләк», «Бездә яздыр» шигырьләре.*	27.01	
39	Ф.Карим.Стихотворение “Дорогая мама”. *Фатих Кәримнең «Газиз әнкәй» шигыре.*	29.01	
40	Внеклассное чтение. М.Маликова “Цветочный мед”. *ДТУМәдинә Мәликова “Чәчкә балы”*	3.02	
Литература 60-80 –х годов (30 часов) / 60-80 еллар әдәбияты (30 сәг)			
41	Литература 60-80-х годов. Г.Баширов. Повесть «Родимый край — зелёная моя колыбель» *60-80 еллар әдәбияты. Г.Бәширов. “Туган ягым – яшел бишек”*	5.02	
42	Г.Баширов. Повесть «Родимый край — зелёная моя колыбель» *Г.Бәширов. “Туган ягым – яшел бишек”*	10.02	
43	Г.Баширов. Повесть «Родимый край — зелёная моя колыбель» *Г.Бәширов. “Туган ягым – яшел бишек”*	12.02	

44	Г.Баширов. Повесть «Родимый край — зелёная моя колыбель» *Г.Бәширов. “Туган ягым – яшел бишек”*	17.02	
45	Р/р. Сочинение. *БСҮ. Сочинение язу.*	19.02	
46	Аяз Гилязов. Повесть «Весенние караваны» *АязГыйләҗевнең “Язгыкәрваннар” повесте*	24.02	
47	Аяз Гилязов. Повесть «Весенние караваны» *АязГыйләҗевнең “Язгыкәрваннар” повесте*	26.02	
48	Аяз Гилязов. Повесть «Весенние караваны» *АязГыйләҗевнең “Язгыкәрваннар” повесте*	2.03	
49	Аяз Гилязов. Повесть «Весенние караваны» *Аяз ,lppzГыйләҗевнең “Язгыкәрваннар” повесте*	4.03	
50	Подготовка к написанию сочинения *БСҮ. Сочинение язарга әзерләнү*	9.03	
51	М.Юныс. «Огонь горит только на свечах» *Миргазиян Юныс “Биектә калу” (“Шәмдәлләрдә генә утлар яна”) повесте*	11.03	
52	М.Юныс. «Огонь горит только на свечах» *Миргазиян Юныс “Биектә калу” (“Шәмдәлләрдә генә утлар яна”) повесте*	16.03	
53	М.Юныс. «Огонь горит только на свечах» *Миргазиян Юныс “Биектә калу” (“Шәмдәлләрдә генә утлар яна”) повесте*	18.03	
54	М.Юныс. «Огонь горит только на свечах» *Миргазиян Юныс “Биектә калу” (“Шәмдәлләрдә генә утлар яна”) повесте*	1.04	
55	Р/р.М.Юныс. «Огонь горит только на свечах» *Сөйләм үстерү. Әдәби әсәргә бәяләмә. Миргазиян Юныс “Биектә калу” (“Шәмдәлләрдә генә утлар яна”) повесте.*	6.04	
56-57	Стихи Равиля Файзуллина.«Мелочность твоей души…», “Лебеди” и др. *Равил Фәйзуллинның «Җаныңның ваклыгын сылтама заманга…», «Аккошлар», «Мин сиңа йомшак таң җиле…»“Вакыт”, “Якты моң”, һәм кыска шигырьләре.*	8.04 13.04	
58	Р/р.Сочинение по творчеству Р.Файзуллина. *Б.с.үс.Сочинение язу. Р.Фәйзуллин иҗаты буенча*	15.04	
59	Туфан Миннуллин. «Старик из деревни Альдермеш» *Туфан Миңнуллинның «Әлдермештән Әлмәндәр» моңсу комедиясе.*	20.04	
60	Туфан Миннуллин. «Старик из деревни Альдермеш» *Туфан Миңнуллинның «Әлдермештән Әлмәндәр» моңсу комедиясе.*	22.04	

61	Туфан Миннуллин. «Старик из деревни Альдермеш» *Туфан Миңнуллинның «Әлдермештән Әлмәндәр» моңсу комедиясе.*	27.04	
62	Туфан Миннуллин. «Старик из деревни Альдермеш» *Туфан Миңнуллинның «Әлдермештән Әлмәндәр» моңсу комедиясе.*	29.04	
63	Жизнь и творчество Ф. Яруллина. Повесть “Упругие паруса”. *Ф.Яруллинның тормышы һәм иҗаты. «Җилкәннәр җилдә сынала» повесте.*	4.05	
64	Ф. Яруллина. Повесть “Упругие паруса”. *Ф.Яруллин. «Җилкәннәр җилдә сынала» повесте.*	6.05	
65	Ф. Яруллина. Повесть “Упругие паруса”. *Ф.Яруллин. «Җилкәннәр җилдә сынала» повесте.*	11.05	
66	М. Аглямов. Стихи: «Как березы», «Места костров». *Мөдәррис Әгъләмовның «Каеннар булсаң иде», «Учак урыннары» шигырьләре.*	13.05	
67	Стихи Мударриса Аглямова «Ветер да ветер», «Мы», “Сабантуй”. *Мөдәррис Әгъләмовның «Җил дә җил», «Без», “Сабантуй” шигырьләре.*	17.05	
68	Итоговое занятие. *Йомгаклау дәресе*	20.05	

ПЕРЕЧЕНЬ УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ. Список литературы

Учебник: Ф. А. Ганиева, Ч. Р. Рамазанова. 8 класс: учебное пособие для общеобразовательных организаций на татарском языке. - Казань: Татарское книжное издательство, 2014.

Методические пособия:

1. Абдрахимова Я. Х. Развитие связной речи на уроках литературы: Татарская средняя общеобразовательная школа
Пособие для учителей 5-6 классов. - Казань: Образование, 2007.

2.Ф. А. Ганиева, Ч. Р. Рамазанова.Уроки литературы. 8 класс: методическое пособие/- Казань: Татарское книжное издательство, 2015.

3. Загидуллина Д. Ф. Методика преподавания татарской литературы в школе. - Казань:” Образование", 2004.

4.Мингазова Л. И., Мияссарова И. Х. Татарская детская литература. – Казань:” Память " (История), 2003.

Словари:

1.Литературное образование: словарь терминов и понятий. - Казань:” Образование", 2007.

Информационно-электронные ресурсы

1.Мультимедийная программа. "Г. Тукай. Жизнь и творчество", "Effekto studio" по заказу Министерства образования и науки РТ, 2005.

2.Комплект из 10 СД. "Выдающиеся личности", разработанная студией "Аксу" по заказу Министерства образования и науки РТ, 2006.

http://gabdullatukay.ru/
http://mojahit.narod.ru/
http://gibrahimov.ucoz.ru/
http://alish.ru/
http://gzalilova.narod.ru/adabiyat_deftere/5kl.html

УКЫТУ- МЕТОДИК КУЛЛАНМАЛАР БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮ ИСЕМЛЕГЕ. Әдәбият исемлеге

Уку әсбабы:Ф.А.Ганиева, Ч.Р. Рамазанова. 8 сыйныф: татар телендә гомуми белем бирү оешмалары өчен уку әсбабы. - Казан: Татарстан китап нәшрияты, 2014.

Методик кулланмалар:

1. Абдрәхимова Я.Х. Әдәбият дәресләрендә бәйләнешле сөйләм үстерү: Татар урта гомуми белем бирү мәктәбенең
 5-6 нчы сыйныфларында эшләүче укытучылар өчен кулланма. - Казан: Мәгариф, 2007.

2. Ф.А.Ганиева, Ч.Р. Рамазанова.Әдәбият дәресләре. 8 сыйныф: методик кулланма/- казан: Татарстан китап нәшрияты, 2015.

3. Заһидуллина Д.Ф. Мәктәптә татар әдәбиятын укыту методикасы. – Казан: “Мәгариф”, 2004.

4. Минһаҗева Л.И., Мияссарова И.Х. Татар балаларәдәбияты. – Казан: “Хәтер” (ТаРИХ), 2003.

Сүзлекләр:

1. Әдәбият белеме: Терминнар һәм төшенчәләр сүзлеге. – Казан: “Мәгариф”, 2007.

Мәгълүмати-электрон ресурслар

1. Мультимедияле программа. "Г.Тукай. Тормыш юлы һәм иҗаты", "Effekto studio" тарафыннан ТР Мәгариф һәм фән министрлыгы заказы буенча эшләнгән, 2005.

2. 10 *CD* тан торган комплект. "Күренекле шәхесләр", "Аксу" студиясе тарафыннан ТР Мәгариф һәм фән министрлыгы заказы буенча эшләнгән, 2006.

http://gabdullatukay.ru/
http://mojahit.narod.ru/
http://gibrahimov.ucoz.ru/
http://alish.ru/http://gzalilova.narod.ru/adabiyat_deftere/5kl.html